

Kitap Tanıtımı

ATATÜRKÇÜLÜĞE DAİR YENİ BİR KİTAP

Sabahattin Özel, **Büyük Milletın Evladı ve Hizmetkarı Atatürk ve Atatürkçülük**, İstanbul: Derin Yayınları, 2006. 378 s.

Hayrünsa ALP*

Türk Devrimi, emperyalist dünyaya bir başkaldırı ve sistem içinde “tam bağımsızlıktan ödün verilmeden” yer bulma arayışının benzeri görülmemiş bir modelidir. Atatürk devriminin temel eğilimi ulusal bağımsızlık ve özgürlükle birlikte evrenselliğe ulaşma çabasıdır. Çağı yakalamak, uygarlığın öncülüğünü yapan milletlerden esinlenmek Atatürk düşüncesinin temel ilkelerinden olmuştur. Bu çağdaşlaşma modelinin kurgulanmasında devrimin liderinin doğrudan doğruya etkileri bulunmaktadır. Bu sebeple Türk Devrimi’ni Atatürk’ün sözleri ve eylemlerini analiz etmeden anlamak ve anlamlandırmak mümkün değildir. Türk Devrim Tarihi üzerine yerli ve yabancı araştırmacılar tarafından yazılmış çok sayıda eser mevcuttur. Bu eserlere son dönemde yeni eklenenlerden biri de, Sayın Prof. Dr. Sabahattin Özel’in Atatürkçülük üzerine çalışmasıdır.

Senelerdir verdiği Cumhuriyet Tarihi dersleri ile Prof. Dr. Sabahattin Özel hocamız, gerek öğrencilerin gerekse halkın kafasını meşgul eden tarihsel alan ile ilgili güncel soruları “*Büyük Milletın Evladı ve Hizmetkarı Atatürk ve Atatürkçülük*” adlı sekizinci kitabıyla¹ yanıtlamıştır. Kitap kendisinden önce

* Araştırma Görevlisi, İ.Ü. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü.

¹ Sayın Prof. Dr. Sabahattin Özel’in diğer eserleri kronolojik sırayla aşağıdadır: **Kocaeli ve Sakarya İllerinde Milli Mücadele (1919-1922)**, İstanbul 1987, **Milli Mücadele’de Trabzon**, Ankara 1991, **Türk İnkılap Tarihi**, Genişletilmiş X. Basım, İstanbul 2005. [Prof. Dr. Ali İhsan GENCER ile birlikte.], **Pierre Loti, Türkler Üzerine Makaleler**, çev. Betil Önuçak, sunuş ve dipnotlarıyla yayına hazırlayan Sabahattin Özel, İstanbul 1995; **S. Sazanov’un Anıları**, çev. Betil Önuçak, sunuş ve dipnotlarıyla yayına hazırlayan Sabahattin

yazılan Atatürk ve Atat rk l k ile ilgili yayınları titizlikle incelenerek değerlendirildiği bir çalışmadır. Öte yandan, birincil kaynakların kullanımı açısından önem taşımakta ve bugüne kadar değinilmemiş önemli ayrıntılar üzerinde durularak bazı gerçeklerin gün ışığına çıkmasını sağlamaktadır. Misak-ı Milli sınırlarının ilk projeleri, Atatürk soyadının verilmesi esnasında Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde konuşulanlar v.b. gibi her kaynakta karşımıza çıkması mümkün olmayan konular bunlara örnektir.

Eserin adının doğrudan doğruya Mustafa Kemal Atatürk'ün sözlerinden kaynak aldığı görülmektedir. Avrupada faşist yönetimlerin mevcut olduğu dönemlerde pek çok defa diktatörlük suçlamalarıyla karşılaşmış olan Mustafa Kemal Atatürk'e bir halk toplantısında genç bir vatandaşın *"Paşam sana diktatör diyorlar"* diye sorması  zerine, *Atatürk; "ben diktatör olsam sen bana bu soruyu soramazsın"* cevabını verecek, yine başka bir toplantıda kendisine yöneltilen buna benzer soruya, *"Ben de senin gibi bu büyük milletin evladı ve hizmetkarıym, bunu böyle bilesiniz"* şeklinde cevap vererek gerçekte bu ülkenin diktatörü değil, hizmet edeni olduğunu vurgulayacaktır. Bu cevap Atatürk' n kendisini Türk milleti için çalışan bir yurttaştan öte görmediğinin göstergesidir.²

"Büyük Milletin Evladı ve Hizmetkarı Atatürk ve Atat rk l k" adlı eser toplam 378 sayfa ve 8 ayrı bölümden oluşmaktadır. Okurların ilgi alanındaki verilere kolaylıkla ulaşabilmeleri sağlamak amacıyla kitabın sonuna indeks eklenmiştir. İndeks, İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü'nde araştırma görevlisi  nder Kocatürk tarafından hazırlanmıştır. Devrimin tartışmasız olmazsa olmaz ilkeleri, halkçılık, cumhuriyetçilik ve demokrasi, milliyetçilik, laiklik, devletçilik ve devrimcilik sekiz ayrı bölüm olarak eserin ana bölümleri oluşturulmuştur.

"Cihan İmparatorluğunun Son Günleri" başlıklı birinci bölümde Osmanlı devletinin ok ş süreci eleştirel ve akılcı bir biçimde anlatılmıştır. Birinci Dünya Savaşı'na giriş, emperyalist g lerin ekonomik, askeri ve sosyal alanda Osmanlı ülkesini ele geçirmelerinden başlayarak yaşanan ok ş dönemi basına yansımalarıyla anlatmıştır. Balkan Savaşları ve I. Dünya Savaşı sonrasında kaybedilen topraklar, Mondros Mütarekesi ve bütün bu zorlu günlerde Atatürk'ün olaylara bakışı, İstanbul'da şişli'deki evini karargah gibi kullanıp

Özel, İstanbul 2002; Milli Mücadele'de İzmit-Adapazarı ve Atatürk, İstanbul 2005; Millet-i Sadıka: Ermeniler, İstanbul 2005.

² Sabahattin  zel, *Büyük Milletin Evladı ve Hizmetkarı Atatürk ve Atat rk l k*, İstanbul: Derin Yayınları, 2006, s.132.

Milli Mücadele'nin temel esaslarını belirlemesi bu bölümün ana temasını oluşturmuştur.

“Milli Mücadele” başlıklı ikinci bölümde Milli Mücadele dönemine ilişkin hatalı yaklaşımlar öncelikle ortaya konularak, günümüzde de hala tartışma zemini bulan Atatürk-Sultan Vahdettin ilişkisi ile Milli Mücadele-Vahdettin ilişkisi ayrıntıları ile açıklanmıştır. Yine günümüz tartışmalarına değinilmiş, bu konuda ünlü akademisyen, gazeteci ve siyasetçilerin hatalı değerlendirmeleri, birincil kaynaklarla düzeltilmiştir. Milli Mücadele'nin en temel ilkeleri, özellikle de tam bağımsızlık anlayışı kitabın önemli bir temasıdır. Osmanlı devletinin ulaşım, haberleşme, istihbarat, ekonomi ve eğitim alanında nasıl bir çıkmaz içine düştüğü, Atatürk'ün söylediği gibi memleketin her köşesinin bilfiil işgal altında olduğu bu bölümden kolaylıkla kavranabilmektedir. Tam bağımsızlık anlayışı üzerine değerlendirmeler günümüz değerleri ile birlikte ele alınmış, 21. yüzyılın temel değerleri kapsamında, Avrupa Birliği tartışmaları ile de ilişkilendirilerek geniş bir perspektifle değerlendirilmiştir.

Sayın Prof. Dr. Sabahattin Özel, eserin önsözünde bu kitabı yazmaktaki amacını: “*Türk devrimi irticaya softalık ve hurafeye karşı savaş açmış ve sonuçta bu irrasyonel zihniyeti besleyen odakları karanlık inlerine çekilmeye zorlamıştır. Yine devrimin dini gerçek ve saf kaynaklarına kavuşturma arzusu bu mücadelenin bir parçasını oluşturmuştur. İşte Türk Devrimi'nde laiklik günün birinin karanlık inlerinden çıkabilecek bir tehdide karşı bir kalkan, bir zırh olarak görülmüştür. Çalışmamızın ilk amacı gerek günümüzde beliren böyle bir eğilim ve tehdide, gerekse Cumhuriyet tarihimiz boyunca görülmemiş bir ivme kazanan din eksenli siyasetin yanlışlığına dikkat çekmek, bu siyasetin doğurması kaçınılmaz olumsuz sonuçları konusunda tarihin öğreticiliğini hatırlatmaktır*” diyerek irtica tehdidine dikkat çekmek ve tarih öğretimine önem vermek olarak sunmaktadır.³

Sayın Prof. Dr. Sabahattin Özel, Milli Mücadele yıllarının ilk günlerinden günümüze kadar zaman zaman şiddetle kendini gösteren hurafeci zihniyetle mücadelenin henüz tamamlanmamış olduğu görüşündedir. Bu zihniyetle mücadelenin en etkili yolu halkın eğitilmesi olarak gösterilmiştir. Atatürk'ün de eğitim konusunu bir varoluş yokoluş meselesi olarak görmesi ve bu konudaki düşünceleri kitapta özellikle vurgulanan temalar arasındadır.

Prof. Dr. Sabahattin Özel, özellikle Atatürk'ün büyük eseri Nutuk'un okunmamasından kaynaklanan pek çok yanılginın Türk tarih yazımını

³ Sabahattin Özel, a.g.e., s.XV.

etkilediğini ve hatalı değerlendirmelere yol açtığı görüşündedir. Öyle ki bu eksiklik akademik alanın içinde de mevcuttur ve bu konudaki kargaşanın giderilmesi açısından öncelikle devrim önderinin temel eserlerinin ayrıntı ile okunması bir zorunluluktur.

Kitabın bir önemli bölümü ise ‐Laiklik Adam Olmaktır‐ başlığı ile sunulan bölümdür. Dinin bir siyaset aracı olarak kullanılmasının Türkiye için yarattığı sorunlar bu bölümde açık olarak ortaya konulmuştur. Atatürk döneminden başlayarak Demokrat Parti ve günümüze kadar gelen süreçte Atatürkçülüğün en temel ilkelerinden biri olan laiklik anlayışında izlenen geri gidiş bugüne kadar yaşanan olayların anlatışıyla ortaya konulmuştur. ‐Günümüzde Laiklik‐ başlığı altında bugünün laiklik algıları ve uygulamaları aktarılmıştır.

‐Büyük Milletin Hizmetkarı Atatürk ve Atatürkçülük‐ kitabında önemli bir tema da Kemalizm ve Atatürkçülük kavramlarının tarihsel süreç içinde kullanımları ve algılanmasına ilişkin bilgilerdir. 1930’lu yılların bu kapsamda kullandıkları terminolojilerden başlayarak, Atatürk adının bir ideolojik simge olarak kullanımına açıklık getirilmiştir.

Kitap Atatürk’ün geride hiçbir dogma ve kalıplaşmış tek bir kural bırakmadığının altını çizen verilerle son bulmaktadır. Prof. Dr. Sabahattin  zel, Atatürkçülüğü sonuç olarak şöyle tanımlayarak cümlelerini sonlandırmaktadır:

‐Atatürkçülük bir kurtuluş, kuruluş ve aydınlanma programını ödünsüz bir şekilde uygulamak, milletin en uygar gereklerine göre yeni kurumları oluşturmaktır. İnsanların barış ve mutluluk içinde yaşayabilecekleri bir dünya düzeni için çalışmak, tüm insanlığa sevgiyle yaklaşmaktır. Atatürkçülük bir söylem ve heyecan olmaktan çok, başarmak ve yaratıcı olmaktır. Atatürkçülük, onun söyledikleri ve yaptıklarından ibaret değildir. Daima mükemmelliği arayan bir uygarlık yolculuğunu sürdürmek, bu yolda onun, d ş nemediklerini düşüne bilmek, söyleyemediklerini söyleyebilmek ve gerçekleştirmektir.‐⁴

⁴ Sabahattin  zel, a.g.e., s.342.

**BÜYÜK MİLLETİN EVLADI
ve HİZMETKÂRI
ATATÜRK
ve ATAT RK L K**

Prof. Dr. Sabahattin ÖZEL

**DERİN
YAYINLARI
İSTANBUL - 2006**

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	XI
ÖNSÖZ	XIII
GİRİŞ	1
CIHAN İMPARATORLUGUNUN SON GÜNLERİ	3
Hasta Adamın Prangaları.....	3
Hasta Adamın Zaafıları.....	4
Hasta Adamın Hüznüleri.....	7
Hasta Adamın Doğum Sancıları.....	8
Azıl Savaş Şimdi Başlıyor.....	9
Ancak Savaş Son Çare Olmalıdır.....	12
Yeni Türkiye'nin Ayak Sesleri.....	17
MİLLİ MÜCADELE BAŞLIYOR	23
Hababı Değerlendirmelere Dair.....	25
Atatürk ve Sultan Vahdettin Gerçeği.....	29
Sultan Vahdettin Üzerine Son Tartışmalar.....	38
Atatürk'ün Liderlik Gücü.....	43
Türk Devrimi'nin İlk İlkeleri.....	51
Tam Bağımsızlık.....	52
Tam Bağımsızlık ve Misak-ı Milli.....	55
Federasyon ve Konfederasyon Önerilerinin İçyüzü.....	56
Tam Bağımsızlık ve Avrupa Birliği.....	58
Millî Egemenlik.....	62
TÜRK DEVRİMİNDE HALKÇILIK	67
Halka Doğru.....	67
Halk Çocuğu Atatürk.....	67

VIII	IX
Atatürk ve Halkçılık.....	Türkiye İbadet Üzerine.....
60	204
Halkçılık Tanımları.....	Türk Dış Politikası.....
73	208
Halkçılık ve Bolşevizm.....	Çağdaş Uygarlık Nerededir?.....
74	221
Halkçılık ve Faşizm.....	
77	
CUMHURİYETÇİLİK VE DEMOKRASİ	LAİKLİK ADAM OLMAKTIR
81	237
Uzlaşma Kültürü.....	Dini Siyaset Aracı Olarak Kullanmak.....
81	237
Atatürk ve Meclis.....	Anayasadan Laikleştirilmesi Süreci.....
82	242
Atatürk ve Demokrasi.....	Atatürk ve Laiklik Konusunda.....
86	248
Türk Demokrasisi ve Altyapı Sorunu.....	Atatürk'ten Sonra Laiklik.....
92	250
Türk Demokrasisi ve Kadın Hakları.....	Demokrat Parti Döneminde Laiklik.....
94	255
Türk Demokrasisi ve İtalyan Faşizmi.....	D.P. Döneminde Bazı Portreler.....
97	267
Türk Devrimi'nin ve Atatürk'ün Liberallığı.....	Günümüzde Laiklik.....
102	272
Demokrat ve Hoşgörülü Atatürk.....	
106	
Türk Devrimi ve Çoğulcu Demokrasi.....	TÜRK DEVRİMİNDE DEVLETÇİLİK
115	291
Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası.....	Osmanlı Mirası ve İzmir İktisat Kongresi.....
117	291
Serbest Cumhuriyet Fırkası.....	Ekonomide Liberal Dönem.....
120	295
Çoğulcu Demokrasi Üzerine Çözümler.....	Ekonomide Devletçilik.....
124	297
Tek Partili Demokrasinin Yansımaları.....	Atatürk Sonrasında Devletçilik.....
127	307
Diktatörlük İddialarına Dair.....	
130	
Türk Devriminin Demokratikliği.....	DEVİRİMCİLİK
134	313
Türk Devriminin Antidemokratikliği Üzerine.....	KEMALİZM VE ATATÜRKÇÜLÜK
135	321
Çoğulcu Demokrasi ve İsmet İnönü.....	Kemalizm Kavramı.....
143	321
İsmet İnönü Misyonunu Yadaınak.....	Atatürkçülük Kavramı.....
146	335
	Kemalizm ve Atatürkçülük Kavramlarının Karşılaştırılması.....
	339
TÜRK DEVRİMİNDE MİLLİYETÇİLİK VE İNSANLIK SEVGİSİ	SONUÇ
158	343
Türk Devrimi ve Mazlum Milletler.....	KAYNAKÇA
178	343
Milliyetçilik ve Pantürkizm.....	DİZİN
180	359
Türk Tarih Tezi ve Güneş-Dil Teorisi.....	
184	
Tarih ve Dil Teorileri Sağna Sepen ve Zırva mıdır?.....	
205	